

**МУЗЕЈ ЖРТАВА ГЕНОЦИДА - MUZEJ ŽRTAVA GENOCIDA
MUSEUM OF GENOCIDE VICTIMS**

Крагујевац, Десанкин венац б.б. – **Kragujevac**, Desankin venac b.b.
Београд, *Трг Николе Пашића 11/III* - **Beograd**, *Trg Nikole Pašića 11/III*
Тел. : ++(381)011/3398-782; 3398-771; Тел./факс - Tel./fax: 3398-883
E-Mail: yumg@bitsyu.net

Историчари (кустоси-истраживачи): Ненад Антонијевић, Драган Цветковић,
Јован Мирковић

Секретар: Јасмина Димитријевић, дипл. правник.

Историјат

Музеј жртава геноцида основан је Законом о оснивању Музеја жртава геноцида («Службени гласник РС» бр. 49/92 од 16. јула 1992. године) «ради трајног сећања на жртве геноцида над Србима, прикупљања, обраде и коришћења података о њима и остваривању обавеза из Међународне конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида» и даље: «Музеј се може бавити и прикупљањем, обрадом и коришћењем података о геноциду над Јеврејима, Ромима и припадницима других народа и националних мањина.», а почео је институционално радити од јануара 1995. године.

Задаци

- прикупљање, обрада и чување података о појединачним и групним жртвама злочина геноцида и другим чињеницама: принудно расељавање, узимање талаца, одвођење у логор, принудни рад, пљачка имовине, употреба недозвољених средстава у борби, уништавање и пљачка културно-историјских споменика и добара и др.

- прикупљање, испитивање и чување грађе о злочинима геноцида,

- прикупљање, обрада и чување података о извршиоцима злочина геноцида,

- прикупљање, обрада и чување података о спасиоцима жртава геноцида,

- утврђивање и ангажман на обележавању места страдања жртава.

- обезбеђивање коришћења културно-историјске грађе и сазнања у културне, образовне, васпитне и информативне сврхе,
- сарадња са сродним институцијама у земљи и иностранству,
- организација стручних и научних скупова посвећених сећању на злочине геноцида.

Остварени пројекти и пројекти у току

- Појавни облици злочина геноцида на просторима претходне Југославије до Другог светског рата
- Пројекат «Жртве рата 1941-1945» (Ревизија Пописа »Жртве рата 1941-1945« из 1964. године). Циљ пројекта је поименично утврђивање жртава другог светског рата са пуном идентификацијом, без обзира на националну, верску, етничку, идеолошку и војно-формацијску припадност.
- Изучавање злочина геноцида у оружаним сукобима на просторима друге Југославије (оружани сукоби 1991-1995, НАТО агресија на СРЈ и сукоби на Косову и Метохији)
- Актуелна суђења за злочине геноцида. Музеј настоји створити документациону базу о актуелним суђењима за ратне злочине и злочине геноцида, тако да је већ прикупљена значајна грађа
- Историјске вертикале и процеси дугог трајања злочина против човечности у XX. веку: идеје, покрети, корени, рефлексије, њихово спровођење у контексту политике војно - економских и идеолошких сила: демографска кретања, сукоби великих сила, пројекти и реализација етноцентричних држава, ратни сукоби у последњој декади XX. века с освртом на злочине против човечности и хуманитарно право, психолошки аспекти – психопатологија геноцида. Изучавање теоретских основа и рефлексија у пракси појма геноцида и фактографија везана за његову квалификацију ради научне, васпитне и информативне активности, те изучавање сродних квалификација. Изучавање расистичких теорија, идеја и праксе као и њихових рефлексија кроз законску регулативу, као и идентификација носиоца идеја

који делују кроз покрете, групе, странке. Злоупотреба појма геноцида и некритичка примена на појавне облике који то нису.

- Остале активности у реализацији програмских задатака врше се у оквиру редовне делатности и посебних пројеката. Музеј је био организатор или суорганизатор више изложби (једна у САД и једна у Републици Српској), објављено је више књига (види прилог), а запослени у Музеју објавили су двадесетак прилога у стручној литератури у земљи и иностранству, Музеј је такође био организатор и суорганизатор научних скупова (Београд, Њујорк, Бања Лука), а запослени су суделовали на више научних скупова у земљи и иностранству.

Документација Музеја, фотодокументација, библиотека, видеотека, фонотека, микротека, хемеротека пружају добру основу за даљи рад и изучавање програмским задацима предвиђене области, васпитно-образовни рад и информативну активност.

У реализацији пројеката сарађује се и размењују искуства са музејима, институцијама и појединцима како у земљи тако и у свету и земљама у окружењу, од којих помињемо неке: Yad Vashem у Јерусалиму, Музејом холокауста у Вашингтону, Визенталовим центром у Бечу и Јерусалиму, SHOAH центром у Лос Анђелосу, Визенталов центар за толеранцију у Лос Анђелесу, Dokumentationsarchiv des Österreichischen Widerstandes из Беча, Документационим центром за прикупљање грађе о ратним сукобима 1991-1995. из Бање Луке, Документационим центром «Веритас» из Београда и Бање Луке, Музејом Републике Српске из Бање Луке, и др., а преко дијалога историчара/повјесничара из Хрватске и Србије под покровитељством Fridrich Nauman Stiftung, са историчарима и институцијама из Хрватске (посебно: Хрватски институт за повијест из Загреба), који се баве питањима жртава рата. Посебна сарадња је са јеврејским и ромским институцијама и организацијама у земљи и свету, што произлази и из програмских задатака Музеја. Напомињемо при том, да о питању јеврејских жртава имамо интензивну сарадњу са Јеврејским историјским музејом, док се питањима ромских жртава осим Музеја жртава геноцида не бави ни једна институција.

Издања:

1. Попис издања у којима је ангажован Музеј пре почетка рада, издања стручних сарадника Музеја или издања у припреми којих су стручни сарадници Музеја били ангажовани:

1. Bulajić, Milan, «*Jasenovački mit*» Franje Tuđmana, *Genocid nad Srbima, Jevrejima i Ciganima*, (naslov na koricama: *Nezavisna Država Hrvatska, Jasenovac, Sistem ustaških logora smrti, Tuđmanov jasenovački mit*), Beograd, Stručna knjiga, 1994, 203+36 fot. i fax.

Исто: *The Independent State of Croatia, Jasenovac, The system of Ustasha death Camps, Tudjman's "Jasenovac myth" (Tudjman's "Jasenovac Myth": genocide against Serbs, Jews and Gypsies, and UNESCO World Heritage)*, Belgrade, Stručna knjiga, 1996, 187.

Исто: *Tudjman's "Jasenovac Myth", genocide against Serbs, Jews and Gypsies*, (наслов на корицама: *"Jasenovac Myth"*), Belgrade, Stručna knjiga, 1994, 125+20.

Исто: Bulajić, Milan, *Tudjman's "Jasenovac Myth", ustasha crimes of genocide*, (наслов на корицама: *Ustasha Crimes of Genocide, Tudjman's "Jasenovac Myth"*), Belgrade, The Ministry of information of - The Republic of Serbia, 1992, 100.

2. Bulajić, Milan, *Misija Vatikana u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, «politika Stepinac», razbijanje jugoslovenske države i pokatoličavanje pravoslavnih Srba po cijenu genocida, stvaranje Civitas Dei - Antemurale Christianitatis*, I-II, Beograd, Politika, 1992, 1172.

Исто (скраћено): *(Role of the Vatican), The Role of the Vatican in the Break-up of the Yugoslav State, The mission of the Vatican in the Independent State of Croatia (Ustashi Crimes of Genocide)*, Belgrade, Ministry of Information of the Republic of Serbia, 1993, 224

Isto: *(Role of the Vatican), The Role of the Vatican in the Break-up of the Yugoslav State, The mission of the Vatican in the Independent State of Croatia (Ustashi Crimes of Genocide)*, Београд, Стручна књига, 1994, 239.

3. Dorich, William, *Jasenovac, then and now: a conspiracy of silence*, First International Conference and Exhibition on the Jasenovac Concentration Camp, Sponsored by the Holocaust Resource Center Kingsborough Community College, C.U.N.Y., NY,

(Katalog), Published October 30, 1997, SAVA - Serbian American Voters Alliance, Pittsburgh, PA.

4. *Jasenovac – System of Croatian Ustasha Camps of Genocide: 1941-1945* /Second International Conference Jasenovac – System of Croatian Ustasha Camps of Genocide 1941-1945, Banja Luka – Donja Gradina, May 8-10. 2000; editor in chief Žana Ateljević; editor Janko Velimirović; translated by Tatjana Ateljević, Sanja Pejović; Banja Luka, Sekretariat of the Second International Conference, 2001, 513.

5. Hamović, Miloš, *Izbjeglištvo u Bosni i Hercegovini 1941-1945*, Beograd, «Filip Višnjić», 1994, 503.

6. *Ratni zločini i zločini genocida 1991-1992*, Научно саветовање Одбора САНУ за сакупљање грађе о геноциду против српског народа и других народа Југославије у XX веку и Државне комисије за ратне злочине и злочине геноцида, одржано од 6. до 8. августа 1992. у Београду, САНУ, Научни скупови, књ. LXXIX, Одељење историјских наука, књ. 22, Приредио: Милан Булајић, Уредник: Радован Самарџић, Београд, 1993, 444.

7. *Zločini u logoru Jasenovac = Crimes in the Jasenovac camp*, Фототипско издање, *Predgovor = Forward*: Jovan Mirković, (Prvo izdanje: *Zločini u logoru Jasenovac*, Zagreb, Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, 1946), Banja Luka, »Besjeda«, (XXIX+81)+120.

2. Издања у којима је Музеј издавач или суиздавач:

1. Acković, Dragoljub, *Roma Genocid in Jasenovac Camp*, Belgrade, The Museum of the Victims of Genocide, Rominterpress, 1995, 173.

Исто (скраћено, без прилога): *Roma Suffering in Jasenovac Camp*, Belgrade, The Museum of Victims of Genocide, Roma Culture Center, 1995, 117.

2. Bulajić, Milan, *Jasenovac, «Balkan Auschwitz», System of Croatian Nazi-Ustasha Genocide Camps for Serbs, Jews and Gypsies*, Belgrade, Museum of Genocide Victims, Stručna knjiga, 2001, 230.

3. Bulajić, Milan, *Jasenovac na sudu, Suđenje Dinku Šakiću, (Jasenovac – sistem ustaških logora genocida, «Balkanski Aušvic»)*, Beograd, Muzej žrtava genocida i Stručna knjiga, 2001, 432.
4. Bulajić, Milan, *Jasenovac, Ustaški logor smrti, Srpski mit?, Hrvatski ustaški logori genocida nad Srbima, Jevrejima i Ciganima*, Beograd, Muzej žrtava genocida i Stručna knjiga, 1999, 863.
5. *Genocid nad Srbima u II svetskom ratu*, Међународни научни скуп Одбора Српске академије наука и уметности за сакупљање грађе о геноциду против српског народа и других народа Југославије у XX веку, одржан од 23. до 25. октобра 1991. године. Приредио: Милан Булајић, уредник: Радован Самарџић, Београд, Музеј жртава геноцида и Српска књижевна задруга, 1995, 796.
6. *Izložba: Jasenovac, sistem ustaških logora smrti – Jasenovac, the System of the Ustasha Death Camps* (Каталог изложбе), (аутор изложбе И каталога: Младенко Кумовић), Нови Сад, Музеј Војводине и Београд, Музеј жртава геноцида, 1994, 122.
7. *Izložba: Jasenovac, sistem ustaških logora smrti – Jasenovac, the System of the Ustasha Death Camps* (Каталог изложбе), (аутор изложбе и каталога: Младенко Кумовић), (наслов на корицама: *Hrvatska: Jasenovac, sistem ustaških logora smrti – Jasenovac, the System of the Ustasha Death Camps*), Нови Сад, Музеј Војводине и Београд, Музеј жртава геноцида, 1997, 122.
8. *Jasenovac, sistem ustaških logora smrti*, Саопштења са Округлог стола одржаног у Београду 23. 4. 1996. поводом Дана сећања на жртве геноцида, (организатори) Музеј Жртава геноцида (и) Институт за савремену историју, Београд, Уредник: Милош Хамовић, Београд, Музеј жртава геноцида и Стручна књига, 1997, 242.
9. Jelić, Damjan M., *Golgota Srba ponovo*, Beograd, Štit-M i Muzej žrtava genocida, 1999, 150.
10. *Katalog izložbe: Bili su samo deca, Jasenovac grobnica 19.432 devojčice i dečaka*, priredili Dragoje Lukić i Jovan Mirković, Beograd, Muzej žrtava genocida, s.a. (2002), 52.
11. Lastavica, Dane, *Genocid nad srpskim narodom sreza Perušić (Lika), 1941-1945 i 1991 - ?*, Beograd, Muzej žrtava genocida, 2002, 726.

12. Lastavica, Dane, *Srpska mladost sreza Perušić (Lika) žrtve genocida 1941-1945*, Beograd, Muzej žrtava genocida i Stručna knjiga 2001, 210.
13. Lukić, Dragoje, *Bili su samo deca, Jasenovac grobnica 19.432 devojčice i dečaka*, I-II, «GrafoMark» Laktaši i Muzej žrtava genocida Beograd, 2000, 256+296.
14. *Međunarodni krivični sud za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji*, Округли сто на тему «Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији», одржан на иницијативу Државне комисије за ратне злочине и злочине геноцида и Удружења за кривично право и криминологију Југославије – Катедра за кривичне науке Правног факултета Универзитета у Београду, 13. априла (1993), на Правном факултету у Београду, Уредник: Милан Булајић, Београд, Музеј жртава геноцида, с.а. 111.
15. Mirković, Jovan, *Objavljeni izvori i literatura o jasenovačkim logorima*, «GrafoMark» Laktaši, «Besjeda» Banja Luka, Muzej žrtava genocida Beograd, Banja Luka - Beograd, 2000, 551.
16. Ristić, Milenko i Borojević, Milan, *Srbi u paklu ustaškog genocida = Serbs in the Hell of Ustashi Genocide*, Beograd, Štit-M i Muzej žrtava genocida, 1999, 78+78.
17. *Zbornik o radu Državne komisije za ratne zločine i zločine genocida (od 20. marta 1992. do 23. jula 1993.)*, I-II, Odgovorni urednik: Milan Bulajić, Urednik: Vlada Tošić, Beograd, Muzej žrtava genocida, 1995, 1277.
18. Зинаић, Петар, *Геноцид на Кордуну и околици 1941/45*, Београд, Музеј жртава геноцида (Стручна књига), 1996, 513.
19. Ненад Антонијевић, *Албански злочини над Србима на Косову и Метохији за време Другог светског рата, Документа Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача*, стр. 250.

3. У припреми:

Зборник радова са научног скупа »Геноцид у 20. веку на просторима југословенских земаља«